

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/4/2018
Identifikačné číslo spisu:	4116203410
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4116203410.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu T.. I.. L. K.B. C..L., bytom Z. M. XXX/XX, XXX XX M., zastúpeného obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., so sídlom Štefánikova 7, 949 01 Nitra, IČO: 36 868 876, proti žalovanej L.. L. Q., bytom D. XXXX/XX, XXX XX S. L., zastúpenej JUDr. Ivanom Kochanským, advokátom so sídlom Farská 33, 949 01 Nitra, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25C/57/2016, o vylúčení predsedníčky senátu Krajského súdu v Nitre JUDr. Marty Polyákovej a členiek senátu 6 Co Krajského súdu v Nitre JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej z prejednávania a rozhodovania v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 6 Co 123/2018, takto

rozhodol:

Predsedníčka senátu Krajského súdu v Nitre JUDr. Marta Polyáková a členky senátu 6 Co Krajského súdu v Nitre JUDr. Dagmar Podhorcová a JUDr. Ingrid Doležajová n i e s ú v y l ú č e n é z prejednávania a rozhodovania v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 6 Co 123/2018 (vec Okresného súdu Nitra sp. zn. 25 C 57/2016).

Odôvodnenie

1. JUDr. Marta Polyáková ako predsedníčka senátu určená na prejednanie a rozhodnutie veci v odvolacom konaní vedenej pod sp. zn. 6 Co 123/2018 na Krajskom súde v Nitre, predložila Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vec na rozhodnutie o námietke zaujatosti, ktorú voči nej a celému senátu 6 Co Krajského súdu v Nitre, ktorými sú JUDr. Dagmar Podhorcová a JUDr. Ingrid Doležajová, vzniesla žalovaná a to spolu s písomným vyjadrením dotknutých sudkýň k tejto námietke.

2. Žalovaná vzniesla námietku zaujatosti voči predsedníčke senátu JUDr. Marte Polyákovej a členom senátu 6 Co z dôvodu, že predsedníčka senátu má prichádzať do kontaktu s právnym zástupcom žalobcu, nakoľko jej dcéra T.. Q. U. bola advokátskou koncipientkou v advokátskej kancelárii, ktorá zastupuje žalobcu a toho času má ako advokátka sídlo na tej istej adrese ako táto advokátska kancelária.

3. Namietané sudkyne sa k námietke zaujatosti vyjadrili. Členky senátu JUDr. Dagmar Podhorcová a JUDr. Ingrid Doležajová uviedli, že sa necítia byť zaujaté vo veci. Predsedníčka senátu JUDr. Marta Polyáková k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že spis v zmysle § 50 ods. 1 CSP ešte pred

vznesením námietky zaujatosti predložila predsedovi Krajského súdu v Nitre na rozhodnutie o vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí. Odkázala na svoje vyjadrenie, kde uviedla, že môžu vzniknúť dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti, nakoľko jej dcéra pracovala u žalobcu od roku 2009 do 2. júna 2011 ako administratívna pracovníčka - asistentka a od 3. júna 2011 do 23. mája 2015 ako advokátska koncipientka. Po uskutočnení advokátskej skúšky zostala v priestoroch žalobcu i naďalej pracovať ako advokátka.

4. Uznesením Krajského súdu v Nitre z 2. júla 2018 č.k. Spr 673/18-199 predseda Krajského súdu v Nitre rozhodol o vznesenej námietke zaujatosti zo strany predsedníčky senátu tak, že ju nevylúčil z prejednávania a rozhodovania vecí pod sp. zn. 6 Co 123/2018.

5. Najvyšší súd v Slovenskej republike (ďalej aj „najvyšší súd“) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

6. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

7. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

8. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

9. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor (prejednanú právnú vec) a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

10. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP).

11. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

12. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravdливо.

13. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z

toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. ESLP vo svojich rozhodnutiach pripomína, že súdy by preto mali rozoznávať dôležitosť predchádzania nebezpečenstva reálnej možnosti zaujatosti. Aspekty nestrannosti a všeobecné princípy vyhodnocovania zosummarizoval ESLP vo veci *Morice v. Francúzsko* (sťažnosť č. 29369/10, rozsudok Veľkej komory zo dňa 23. apríla 2015, § 73 až § 78).

14. Ostatne uvedený rozsudok Veľkej komory ESLP v záseade zhrnul vsťetko, cťo už bolo povedaneť v predchadzajucich jeho komorovych rozsudkoch *Delcourt v. Belgicko* (sťažnosť cť. 2689/65, rozsudok zo 17. januara 1970), *Piersack v. Belgicko* (sťažnosť cť. 8692/79, rozsudok z 1. oktobra 1982), *De Cubber v. Belgicko* (rozsudok z 26. oktobra 1984, § 25), *Hauschildt v. Dánsko* (rozsudok z 25. maja 1989, § 47), *Fey v. Rakúsko* (sťažnosť cť. 14396/88, rozsudok z 24. februara 1993), *Thomann v. Švajcarsko* (rozsudok z 10. júna 1996), *Pullar v. Spojené kraťovstvo* (rozsudok z 10. júna 1996, § 32), *Ferrantelli a Santangelo v. Taliansko* (sťažnosť cť. 19874/92, rozsudok zo 7. augusta 1996, § 58), *Castillo Algar v. Španielsko*, (rozsudok z 28. oktobra 1998, § 45), *Wettenstein v. Švajcarsko* (sťažnosť cť. 33958/96, rozsudok z 21. decembra 2000, § 44), *Pescador Valero v. Španielsko* (sťažnosť cť. 62435/00, rozsudok zo 17. júna 2003, §§ 23 at, 28), *Blesa Rodriguez v. Španielsko*, (sťažnosť cť. 61131/12, rozsudok z 1. decembra 2015, §§ 41 at, 44), ako aj rozsudky Veľkej komory ESLP vo veciach *Kyprianou v. Cyprus* (sťažnosť cť. 73797/01, § 118) a *Micallef v. Malta* (sťažnosť cť. 17056/06, § 93).

15. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad *Piersack proti Belgicku*).

16. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad *Hauschildt proti Dánsku*). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (*Delcourt proti Belgicku*).

17. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávánemu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

18. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojítm významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

19. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež *Fey proti Rakúsku*). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietáť zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za

oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

20. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

21. Z uvedenej judikatúry EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje.

22. V danom prípade žalovaná odôvodnila svoju námietku zaujatosti smerujúcu voči JUDr. Marte Polyákovej (predsedníčke senátu, ktorá má rozhodnúť o jej odvolaní) tým, že menovaná má pomer k strane sporu, a to k žalobcovi, nakoľko na sídle jeho právneho zástupcu pôsobí ako advokátka dcéra predsedníčky senátu. Namieta zaujatosť celého senátu 6 Co Krajského súdu v Nitre.

23. Vychádzajúc z uvedených zásad najvyšší súd dospel k záveru, že nemožno prisvedčiť doôvodom námietky zaujatosti uplatnenej žalovanou voči predsedníčke senátu Krajského súdu v Nitre JUDr. Marte Polyákovej. Samotný subjektívny názor žalovanej, že u namietanej sudkyne sú dane okolnosti vylučujúce ju z prejednávania a rozhodovania sporu, nemožno bez ďalšieho zakladať doôvod pre legítimne obavy z jej nestranného a nezaujatého rozhodovania. Obava (pocit) z nestrannosti nestacia na založenie doôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavne i zákonne) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne.

24. Tiež samotná skutočnosť, že sudkyňa je matkou advokátky pracujúcej na pracovisku právneho zástupcu žalobcu, bez ďalšieho nezakladá doôvod pre jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania sporu. Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje rozhodnutie o námietke zaujatosti voči predsedníčke senátu Krajského súdu v Nitre založil na vzájomnej korelácii a vyvažovaní oboch relevantných hľadísk teórie zdania (tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska) a v súlade s vyššie uvedeným výkladom dospel k záveru, že v prípade tejto sudkyne nemožno mať objektívne pochybnosti o jej nezaujatosti, ktoré by boli relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Z tohto dôvodu rozhodol tak, že označená sudkyňa nie je vylúčena z prejednávania a rozhodovania tohto sporu. Rovnako tak rozhodol aj o nezaujatosti členiek senátu 6 Co Krajského súdu v Nitre JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej a nevyklúčenie ich z prejednávania a rozhodovania tohto sporu.

25. Namietaná sudkyňa ponechala posúdenie jej zaujatosti na najvyšší súd. Neoznačila vo vyjadrení k námietke zaujatosti žiaden pomer k sporu, stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní a svoju zaujatosť vyvodzovala len zo vzťahu jej dcéry, či už pracovného alebo priateľského k žalobcovi, čo by mohlo viesť k objektívnemu zdaniu sa jej nestrannosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach, o ktoré v danej veci nejde. Len samotná skutočnosť, že účastníka konania zastupuje v konaní advokát, ktorého sudkyňa pozná „z profesionálneho hľadiska“, nesvedčí ešte sama o sebe o tom, že sudkyňa má k advokátovi pomer, so zreteľom na ktorý je bez ďalšieho vylúčena z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní námietky zaujatosti vznesenej proti menovanej sudkyňi vzal na zreteľ, že vzťahy medzi sudcami a advokátmi vo všeobecnosti vykazujú znaky profesionality, vecnosti a neosobnosti. Aj v prípade, že by určitý vzťah sudcu k advokátovi prekročil prípustné medze a stratil by uvedené rysy, prichádzalo by do úvahy vylúčenie sudcu. Skutočnosť, že v tom - ktorom konaní

boli tieto hranice prekročené, musí preukázať účastník konania, ktorý namieta zaujatosť sudcu. V danom prípade žalovaná vyvodzovala zaujatosť JUDr. Marty Polyákovej bez toho, aby tvrdila a preukázala, že v prejednávanej veci jej vzťah k žalobcovi prekročil prípustné medze vzťahu sudcu a advokáta a že sa dostal do sťaďia, v ktorom (už) možno mať (objektívne) pochybnosti o jej nezaujatosti.

26. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že neboli splnené zákonné predpoklady na vylúčenie predsedníčky senátu Krajského súdu v Nitre JUDr. Marty Polyákovej a členiek senátu 6 Co Krajského súdu v Nitre JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej v zmysle § 49 ods. 1 CSP z dôvodu objektívnych pochybností o ich nezaujatosti.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.